

Løgmaður gamblar við Føroya framtíð

Oddagrein

UM somu tíð sum formaður javnaðarflokksins og nýggjur fólkatingsmaður ger skyldu sína móttvegis Føroyum við at gera danska forsætisráðharranum greitt, at hvørki hann ella nakar annar í Føroyum, fer at gódtaka eina fyrri Føroyar vánaliga avtalu um bankasølu og skuld, so hevur Føroya lögmaður sett alla lagnu landsins uppá spæl.

NÚ lögmaður er kroystur í sínum egna flokki hevur hann valt at brúka vápn sitt at útskriva val. Hetta ger hann bert triggjar dagar undan landsfundinum í sínum egna flokki. Hann hevur leingi vítað, at stør ónøgd er millum hansara egnu við hansara leiðslu í Tinganesi. Fyri okkum sær tað út til, at bridgespælarin Edmund Joensen hevur tímað alt hetta væl. Hetta er ikki nakað, sum bráðliga er íkomandi. Hann hevur vítað um ætlaðu „kvettroyndina“ í sínum egna flokki leingi, og hevur tí eisini sett út í „kortid“ fyrri lagnari tíð síðani. Fyri at fáa optimal burtur úr sínum útspæli hevur hann lagt hetta beint undan landsfundinum.

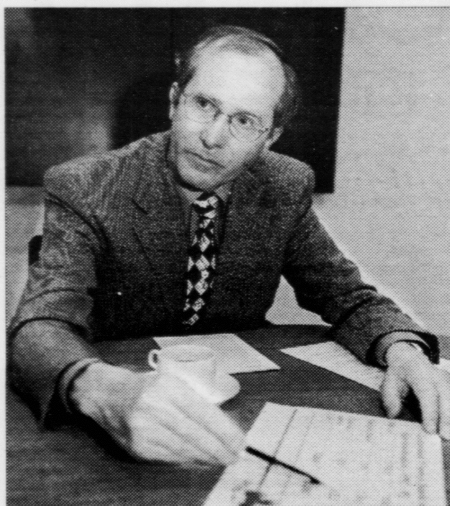
OG ikki kann sigast annað enn, at hann hevur fyrir-eikað seg væl. Fyrsti trumfurin hansara var at útskriva val. Næsti trumfurin var at taka seg aftur sum samráðingaleiðari við danir men framvegis verða sitandi sum lögmaður. Triðja trumfin spælir hann so út á landsfundinum. Tá fáa sambandsfólk at vita, at vraka tey hann, so eru tey eisini atvoldin til, at einki kemur burtur úr nøkrum samráðingum við danir. Men við at velja hann aftur til formann, so hava tey givið honum tað álit, sum skal til fyrri at hann longu komandi mánaðag kann ringja til Poul Nyrup Rasmussen og krevja fund sum skjótast.

ENN ein trumfur lógmanns er fyrningarfrestin. Tað er ikki av tilvild, at valið er útskrivað at vera sama dag, sum fyrningarfrestin í bankamálinum gongur út. Við hesum trumfinum í hondini kann lögmaður sannføra sín vilsta sambandskara um, at við at geva sær fult mandat, so vil hann eisini lova, at hann sum lögmaður fær eina avtalu við danir, áðrenn fyrningarfrestin er úti, og tvs. áðrenn valið. Hetta skal so kunna savna sambandsflokkin, sum so skal kunna fáa æruna fyrri at hava greitt bankamálið.

LØGMADUR fer so eisini at siga sínum sambandskara frá, at hesin hevur valið millum seg (tvs. sambandsflokkin) ella javnaðarflokkin. Ti við at seta seg sterkan inn aftur í samráðingaleiðarasessin við danir, fer tað at taka luftina úr ballónini hjá Eidesgaard. Uppaftur ein trumfur hjá lögmanni vil so vera tann at seta so mikið stór krøv til Nyrup, at hesin fer at seta seg uppá bakbeini. Tá kann sambandsleiðarin so vísa á, at javnaðarformaðurin fekk einki burtur úr fundi sínum við Nyrup.

TAÐ kann væl vera nakað soleiðis, at royndi kortspælarin Edmund Joensen hevur hugsað sær „forløbið“. Hann hevur bara gloymt, at tað hann er farin í holt við er einki minni enn ein russisk roulette, har bæði hann sjálvur, sambandsflokkin og alt Føroya fólk eru í vanda at liggja eftir á, tá avtornar. Men vinnur Edmund lagið, so er greitt, at Bjørn á Heygum fer at fylgja í fotafetunum á Finnoga Arge. Og tá kann lögmaður lena seg aftur og siga: hvat segði eg - vit hava ikki brúk fyrri fólkaflokksmonnum í sambandsflokkinum! Edmund Joensen hevur fyrr spælt kort síni væl. Men tað er ikki nokk at vera dugnaligur kortspælar. Tú skal eisini hava eydnuna við tær. Men at gambla við Føroya framtíð fyrri at kunna varðveita sít politiska sess er einki minni enn ábyrgdarloysi. Um somu tíð frætta vit frá fundinum millum Eidesgaard og Nyrup. Nú var ongandið ætlanin við hesum at gera eina avtalu, tí hana kann bert landsstýrið gera. Eidesgaard hevur gjørt Nyrup púra greitt, hvørji minstakrøv feroingar hava. Visir tað seg, at Nyrup ikki fer at liva upp til andan í tí skjali hann og Eidesgaard hava skrivað undir, so er greitt, Eidesgaard til ta tíð fer at fella eina javnaðarstjórn, tá fyrsta hovið býðst.

Sosialurin

Jørn Astrup Hansen, stjóri í Føroya Banka, greiðir frá gongdini í bankanum (Mynd: Jens Kr. Vang)

Er samfelagsstøðan vánalig, so verða burturleggingarnar móti tapi stórra.

Í 1992 og 1993 vóru burturleggingar gjørdar fyrri uml. 4 mia. krónur. Tað var metingin tá, men tað hevur víst seg, at ein partur av teimum ikki skuldi verið burturlagdur.

Men tað er so lætt at vera eftirklokur.

Síðan 1994 hevur bankin inntøkuført áður gjørdar burturleggingar fyrri uml. 390 mio. krónur, og tað sæst sjálvandi á úrslitunum.

Men, sigur Jørn Astrup Hansen:

– Síðan 1990 hava Sjóvinnubankin og Føroya Banki avskrivað 3,9 mia. krónur. Og hesar koma ongandi aftur. Tær eru mistar.

Hvussu verður so við bankanum, um samfelagið

kemur í eina líkandi kreppu?

– Eftir okkara meting er onginn vandi fyrri at bankin fer nakran veg.

– Bankin er nógv betri fyrri nú enn hann var tá.

– Allar tær avsetingar, sum skuldu gerast, eru gjørdar, og vit vísa eitt nógv stórra varsemi enn gjørt varð tá.

– Harafurtur er likviditeturin hjá bankanum munandi betri enn hann var í byrjanini av 90-árunum. Solvensurin hjá bankanum er uppá 33,5%, og tað er munandi betri enn hann var.

Í teimum gomlu bankunum var ikki síður at seta pening í virðis- og lánsbrøv.

Peningurin sum kom til landið varð læntur út fyrri eina hægri rentu í Føroyum, enn teir kundu fáa á penga-

Føroya Banki gott ár

Hetta er framhald av greinini á síðu 2

marknaðum aðrastaðni, og hesin politikkur gav at bita seinni.

Útlánsprosentini í bankunum vóru langt omanfyri 100, og hetta er nakað sum økir um tapsvandan.

Tá bankarnir fóru á húsagang í 1992 og 1993 og allar avsetingar vórðu gjørdar, so fingur teir samstundis tilfórdan nýggjan kapital.

Istaðin fyrri at gera sum í »gomlu døgum«, at læna allan peningin út, so ein stórrur partur plaseraður í virðis- og lánsbrøv.

Tað vil siga, at bankin hevur møguleika at økja um likviditetin eftir stuttari tíð, við at selja virðisbrøv.

Og tað gevur ein neyðugan tryggleika.

Eginognin nú uml. 1 mia. krónur

Men útláni standa ikki í stað, hóast broyttan politikk.

Seinasta ár vuku útláni góðum 10% til knappar 2,2 mia. krónur.

Samstundis vuku innláni uml. 6% til 3,1 mia. krónur.

Eginognin hjá bankanum er nú 828 mio. kr. Tað vil siga, at síðan bankin varð samanlagdur, er eginognin økt úr 279 mio. krónum til 828 mio. krónur.

– Og pengarnir eru har, sigur Jørn Astrup Hansen.

167,5 mio. til eigararnar

Leiðslan í bankanum heldur at eigararnir skulu merkja,

at tað nú gongur væl hjá bankanum.

Figgingargrunnurin hevur sett nógvan pening í bankan og partapeningurin var uppá 250 mio. krónur.

Hetta verður hildið at verða í meira lagið, serliga tá hugsað verður um, at bankin í framtíðini skal til at gjalda út vinningsbýti.

Tí er skotið upp at minka partapeningin við 75 mio. krónur og henda upphædd verður útgjöldin til kurs 200.

Harafurt verða 10% útgjöldin sum vinningsbýti og tað svarar til falt 17,5 mio. krónur.

Tað vil siga, at Figgingargrunnurin (Landskassin, blaðm.) fær útgjöldið 167,5 mio. frá bankanum.

Jørn Astrup Hansen sigur, at tað í byrjanini var rætt at hava stóran partapening, tí reservarnir vóru so smáir.

– Men nú er eginognin komin upp á 828 mio., og framvirsi skal vinningsbýti útgjaldast.

– Um partapeningurin er 250 mio., so merkir tað at vit skulu útgjalda 25 mio. krónur í vinningsbýti, tað meta vit er í meira lagið,

serliga tá vit hyggja eftir kappingarneyta okkara, Sparikassanum, sum einki vinningsbýti skal av við.

– Tað merkir í stuttum, at vit skulu forvinna einar 40 mio. krónur bara fyrri at verða á jøvnum føti við hann.

Áðalfundurin hjá P/F Føroya Banka verður í apríl.

Sambandsflokkurin 1488 hoknaður

Tann flokkurin, sum átti allar loysnirnar og segði seg kunna avrigga øll politisk mál við eina handavending á vári 1994, er nú hoknaður og hevur í ótíð biðið veljaran loysa seg frá ábyrgdini.

Sambandsformaðurin tá, lögmaður í dag, segði, at hann kundi skipa samgongu áðrenn ólavsøku eftir valið 1994. Hvussu gekst? Hann hevur skipað einar fimm umiskar samgongur í 3 1/2 ár. Og nú skrivur hann út nýval, tí hansara egnu eru við at koyra hann frá sum formann fyrri Sambandsflokkin. Hvat leggja vit onnur í tað? Einki! Tað er eingin haldgóð orsök til lögtingsval nú, at sambandsfólk vilja av við harra Joensen sum formann.

Og stemmuluslúkarin til seinasta val hjá Sambandsflokkinum, samfelagsrevsarin íð vera skuldi, hann

sigur seg ikki hava tíð til at vera lögtingsmaður? Hvi man tað nú vera? Hevði hann havt betri tíð, um hann fekk formanssessin í Sambandsflokkinum??? Livst so spyrst!

Illsinnisglepsini í Dimmalætting 18. mars 1998 móti nývalda fólkatingsumboði okkara um at halda fingrarin burtur, tí lögmaður og landsstýrið skulu taka sær av øllum trupulleikum við Danmark, siga ikki so lítið um hendaðan sjálvuppgjørdar samfelagsrevsara, ið einki fekk av skafti í 3 1/2 ár av tí, hann kundi avgreiða áðrenn valið 1994, eftir sum hann sjálvur segði.

Hvar eru nú landsstýrið og lögmaður, sum skulu avgreiða alt? Lögmaður hevur skrivað nýval út í ótíð og landsstýrið situr í sum eitt forrætningslandsstýri. Og lögmaður má nú biðja um

útseting av samráðingum og av fyrningarfrestini í bankagøluni í Danmark, tí vit feroingar er óarbeidsfórir. Er tað gott?!

Og sambandshövdingin í Danmark, Uffe Ellemann, hvar er hann? Jú, hann hevur tikið seg aftur sum leiðari av högrævinginum og av flokkinum Venstre?

Hetta vóru hetjurnar fram til 11/3-98, sum skuldu bjarga Føroyum. Nú renna teir allir undan ábyrgdini.

Hvar er Sambandsflokkin alítandi í dag – teir klandrast so innanhýsis, at teir fáa ikki stýrt landinum, men at niðurgera aðrar, tað kunnu teir.

Men slík niðurgerðan av øðrum – t.d. Javnaðarflokkinum – og misteinkiligerðan av javnaðarformanninum, sum sambandsbjørnin kemur við í Dimmalætting 18/3-98, loysir ikki okkara trupulleikar, tvørturímóti.

Tó Føroya fólk man hava lisið skriftina á veggnum. Sambandsflokkurin hevur ikki verið tað, hann segði seg vera í 1994, so langt í frá, tíverri.

So royndust teir tá á stóð!

Birgir Mohr